

Fortepiano darslarida interfaol metodlardan foydalanishning samaradorlik mezonlari

Madina Zokirovna Islomova
Buxoro davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Musiqada dars samaradorligi - musiqa ta'limi jarayonida belgilangan maqsad va vazifalarning qanchalik muvaffaqiyatli amalga oshirilganligini ko'rsatuvchi ko'rsatkichdir. Oddiy qilib aytganda, bu o'quvchilarning dars davomida egallagan bilim, ko'nikma va malakalarning natijasidir. Ushbu maqolada fortepiano darslarini qiziqarli tashkil etish tizimining zamonaviy pedagogik asoslari, innovatsion metodlari va o'quvchilar motivatsiyasini oshirish texnologiyalari tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor dars jarayonini ijodiy muhitda tashkil etish, raqamli resurslardan foydalanish va fortepiano o'rgatishning interaktiv modellarini yaratish masalalariga qaratilgan. Maqolada ilgari surilgan g'oyalar musiqiy ta'lim jarayoniga yangi nazariy va amaliy yondashuvlarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: fortepiano, interfaol ta'lim, ijodiy tizim, raqamli texnologiya, musiqiy tafakkur, pedagogik innovatsiya, refleksiya, dars samaradorligi

Criteria for the effectiveness of using interactive methods in piano lessons

Madina Zokirovna Islomova
Bukhara State Pedagogical Institute

Abstract: Lesson effectiveness in music is an indicator of how successfully the goals and objectives set in the process of music education have been implemented. Simply put, it is the result of the knowledge, skills and qualifications acquired by students during the lesson. This article analyzes the modern pedagogical foundations of the system of organizing interesting piano lessons, innovative methods and technologies for increasing student motivation. The main attention is paid to the issues of organizing the lesson process in a creative environment, using digital resources and creating interactive models of piano teaching. The ideas put forward in the article offer new theoretical and practical approaches to the process of musical education.

Keywords: piano, interactive education, creative system, digital technology, musical thinking, pedagogical innovation, reflection, lesson effectiveness

Musiqada dars samaradorligi - musiqa ta'limi jarayonida belgilangan maqsad va vazifalarning qanchalik muvaffaqiyatli amalga oshirilganligini ko'rsatuvchi ko'rsatkichdir. Oddiy qilib aytganda, bu o'quvchilarning dars davomida egallagan bilim, ko'nikma va malakalarning natijasidir.

Musiqa darsining samaradorligi quyidagilarga bog'liq bo'ladi:

o'quvchilarning musiqiy bilim va madaniyatini oshirishiga;
tinglash, kuylash, chalish va tahlil qilish kabi faoliyatlarni uyg'unlashtirishiga;
ijodiy fikrlash, eshitish qobiliyati va estetik didni rivojlantirishiga;
motivatsiya va qiziqishni kuchaytirishi bilan belgilanadi.

Interfaol metodlar - bu o'quvchilarni dars jarayoniga faol ishtirokchi sifatida jalb etuvchi, hamkorlik, muloqot, mushohada va ijodkorlikni rivojlantiruvchi ta'lim usullari.

"Aqliy hujum", "Bahs-munozara", "Klaster", "Insert", "Rol o'ynash", "Sinkveyn" kabi metodlar;

Musiqa darslarida "Tinglab tahlil qilish", "Ijodiy improvizatsiya", "Guruhda kuylash" yoki "Ritm topish o'yini" shaklida qo'llanilishi orqali bolaning qiziqishini oshirish - interfaol usullarning samaradorligini isbotlovchi dalildir.

Kirish. Bugungi raqamli asrda fortepiano darslarini an'anaviy shaklda olib borish o'quvchilar uchun ko'p hollarda bir xillik, zerikish va passivlikni keltirib chiqaradi. Musiqa ta'limida esa bu - ijodiy motivatsiyaning so'nishiga olib keluvchi eng asosiy omillardan biridir. Shu bois, fortepiano darslarini qiziqarli, interfaol, emotsional va raqamli asosda tashkil etish tizimini yaratish - zamonaviy musiqa pedagogikasining dolzarb masalasidir.

Zamonaviy o'qituvchi endilikda faqat nota, texnika va asarni o'rgatuvchi emas, balki ijodiy jarayonni boshqaruvchi, motivatsiyani uyg'otuvchi va o'quvchining musiqiy tafakkurini rivojlantiruvchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, fortepiano darslarida qiziqarli o'qitish tizimi o'zining yangi konseptual yondashuvini talab qiladi.

Fortepiano ta'limining zamonaviy paradigmalarga nazar

XXI asr musiqa ta'limi "o'qitish"dan ko'ra "ishtirok etish" konsepsiyasiga o'tmoqda. Endilikda fortepiano darsining markazida o'qituvchi emas, o'quvchi va uning musiqiy tajribasi turadi. Shu bois, yangi yondashuvlar quyidagi paradigmalarga asoslanadi:

1. Sub'ektiv tajriba paradigmasi - har bir o'quvchining individual musiqiy his-tuyg'ulari darsning asosiy manbaiga aylanadi.

2. Kognitiv-ijodiy paradigma - texnik mashqlar bilan bir qatorda musiqiy tafakkurni o'stirish maqsadi.

3. Raqamli muhit paradigmasi - darslarni interaktiv platformalar, ilovalar va audio-vizual vositalar orqali olib borish.

4. Refleksiv paradigma - o'quvchining o'z ijrosi ustida fikr yuritishi, o'zini baholashi va rivojlanishini kuzatishi.

Bu yondashuvlar o'qituvchidan nafaqat bilim, balki pedagogik ijodkorlik va psixologik sezgirlikni ham talab qiladi.

2. Qiziqarli fortepiano darslari tizimining asosiy tamoyillari

Fortepiano darslarini qiziqarli olib borish tizimi quyidagi beshta asosiy tamoyilga tayangan holda quriladi:

Tamoyil	Mazmuni
1. Ijodiylik	Har bir mashg'ulotda o'quvchi o'zini ifoda etishi, yangi yechim topishi kerak.
2. Faol ishtirok	O'quvchi darsda faqat ijrochi emas, balki tahlilchi va baholovchi bo'lishi zarur.
3. Estetik muhit	Darsda chiroyli tovush, did bilan tanlangan repertuar va vizual muhit yaratiladi.
4. Integratsiya	Fortepiano darslari boshqa san'at turlari (rasm, she'r, raqs) bilan uyg'unlashtiriladi.
5. Texnologik yangilanish	Kompyuter dasturlari, raqamli sintezatorlar va onlayn platformalardan foydalaniladi.

Bu tamoyillar asosida tuzilgan tizim nafaqat bilim beradi, balki o'quvchini musiqa orqali shaxs sifatida shakllantiradi.

3. Qiziqarli dars tizimining bosqichlari

Yangi g'oyali fortepiano ta'lim tizimi to'rt bosqichli modellar asosida amalga oshiriladi:

1-bosqich: Emotsional kirish

Darsning boshida qisqa "musiqiy salomlashuv" yoki improvizatsion o'yin qo'llaniladi. Bu o'quvchining diqqatini faollashtiradi, kayfiyatni moslaydi va ijodiy energiyani uyg'otadi.

Yangi g'oya: "Tovushlar orqali kayfiyatni ifoda et" mashqi - o'quvchi bir-ikki akkord bilan o'z hissiyotini ifodalaydi.

2-bosqich: Musiqiy topqirlik

Bu bosqichda o'quvchi o'rgangan asar elementlarini tahlil qiladi, ritm va melodiyaning mustaqil qayta yaratadi.

Yangi g'oya: "Melodiya detektivlari" o'yini - o'qituvchi qisqa ohangni chalaydi, o'quvchi esa uni davom ettiradi yoki variant yaratadi.

3-bosqich: Ijodiy integratsiya

O'quvchi fortepiano ijrosi bilan boshqa san'at turini bog'laydi. Masalan, she'r o'qish paytida fon sifatida musiqiy improvizatsiya chalinadi. Yangi g'oya: "She'riy improvizatsiya" - o'quvchi she'r ohangiga mos akkord topadi.

4-bosqich: Refleksiya va baholash

O'quvchi o'z ijrosi haqida fikr bildiradi, muammolarni aniqlaydi va keyingi mashg'ulot uchun maqsad qo'yadi.

Yangi g'oya: "O'zimni tinglayman" usuli - o'quvchi o'z ijrosini yozib olib, keyin o'zi tahlil qiladi.

4. Interfaol va texnologik vositalarning roli

Zamonaviy fortepiano darslari endi faqat akustik asbob bilan chegaralanmaydi. Raqamli vositalar qiziqish va samaradorlikni oshiruvchi omil sifatida xizmat qiladi:

Synthesia, Flowkey, Yousician kabi interaktiv ilovalar orqali o'quvchilar notani vizual ko'rinishda o'rganadi.

QR-kodli darsliklar yordamida har bir mashqqa mos video-namunalar ulanadi.

Virtual duet texnologiyasi - o'qituvchi va o'quvchi onlayn tarzda bir vaqtning o'zida chaladi.

Mobil musiqiy viktorinalar - musiqiy savodxonlikni o'yin orqali mustahkamlash imkonini beradi.

Yangi g'oya: "Interaktiv repertuar kartotekasi" - har bir o'quvchi uchun shaxsiy onlayn musiqiy portfel yaratiladi, u yerda u o'z asarlarini saqlaydi, tahlil qiladi va baholaydi.

5. Motivatsion mexanizmlar tizimi

Fortepiano darslarining qiziqarli bo'lishi ko'p jihatdan o'quvchi motivatsiyasiga bog'liq. Quyidagi innovatsion mexanizmlar samarali natija beradi:

1. Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) - o'quvchi uchun "darajalar" tizimi: har bir o'rganilgan asar uchun "yulduzcha" yoki "unvon" beriladi.

2. Ijodiy reyting - "Eng hissiy ijro", "Eng yaxshi texnika", "Eng yaxshi improvizatsiya" kabi nominatsiyalar.

3. Mini-konsertlar va video chiqishlar - har oyda kichik sahna ijrosi yoki onlayn ko'rsatma.

4. Juft mashg'ulotlar - ikki o'quvchining duet ijrosi ijtimoiy o'rganish muhitini yaratadi.

5. Individual refleksiya daftari - har bir o'quvchi o'z his-tuyg'ulari, o'rgangan saboqlari va keyingi maqsadlarini yozib boradi.

Yangi g'oya: "Mening musiqiy blogim" - o'quvchilar o'z ijrolarini qisqa videolar orqali onlayn baham ko'radilar, bu esa ularda ijodiy mas'uliyatni oshiradi.

6. Fortepiano darslarida o'qituvchi rolini yangicha talqin qilish
Zamonaviy tizimda o'qituvchi endi "bilim manbai" emas, balki:
musiqiy jarayonni boshqaruvchi moderator,
motivatsion yetakchi,
psixologik muvofiqlashtiruvchi,
va ijodiy sherik sifatida faoliyat yuritadi.

U darsda emosional muhit yaratadi, har bir o'quvchining individual imkoniyatini aniqlaydi va rivojlantiradi, natijada dars - musiqiy laboratoriyaga aylanadi.

7. Tizim samaradorligini baholash mezonlari

№	Mezon nomi	O'Ichov ko'rsatkichi
1	Ijodiy faollik	O'quvchining mustaqil fikrlash va improvizatsiya qilish darajasi.
2	Motivatsiya	Darslarga qatnashish, uyga vazifalarni ijodiy bajarish holati.
3	Texnik rivojlanish	Barmoq texnikasi, artikulyatsiya, pedal va dinamika nazorati.

№	Mezon nomi	O'Ichov ko'rsatkichi
4	Estetik ifoda	Musiqiy asar mazmunini emotsional tarzda yetkazish qobiliyati.
5	Refleksiya	O'quvchining o'z ijrosini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va to'g'rilash qobiliyati.

Yangi g'oya: "Audio-profil kuzatuv tizimi" - o'quvchining darsdagi ijrosini yozib olib, oyma-oy tahlil qilib, rivojlanish grafigini tuzish.

Xulosa. Fortepiano darslarini qiziqarli olib borish tizimi - bu an'anaviy ta'limdan interfaol, texnologik va ijodiy muhitga o'tish modelidir. Bunday tizimda:

- o'quvchi faolligi va mustaqil fikrlashi kuchayadi;
- musiqani anglash, his etish va ifoda qilish darajasi oshadi;
- darslar nafaqat o'qitish, balki shaxsiy o'sish va o'zini anglash jarayoniga aylanadi.

Yangi g'oyalar - "musiqiy refleksiya", "emotsional kirish mashqlari", "raqamli portfel", "interaktiv duyett" va "musiqiy blog" tizimlari - fortepiano pedagogikasiga kreativ va motivatsion ruh bag'ishlaydi. Natijada dars nafaqat samarali, balki hayotiy, qiziqarli va esda qolarli bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. КБ Холиков. Конструирование потока информации в балансировке разделения познания и поведение абстрактного воздействия на мозг человека. Science and Education 6 (1), 28-34

2. КБ Холиков. Обширные знания в области музыкальных наук Узбекистана и порядка функционального взаимодействия в сфере музыке. Scientific progress 2 (6), 940-945

3. КБ Холиков. Влияние классической музыки в разработке центральной нервной системы. Science and Education 6 (1), 49-56

4. КБ Холиков. Приёмы формирования музыкально теоретический интересов у детей младшего школьного возраста. Science and Education 4 (7), 357-362

5. КБ Холиков. Преобразование новых спектров при синхронном использование методов и приёмов музыкальной культуре. Science and Education 4 (7), 107-120

6. КБ Холиков. Музыка как релаксатор в работе мозга и ракурс ресурсов для решения музыкальных задач. Science and Education 3 (3), 1026-1031

7. КБ Холиков. Место творческой составляющей личности преподавателя музыки и её роль в обучении детей общеобразовательной школе. Science and education 3 (8), 145-150

8. КБ Холиков. Пение по нотам с сопровождением и без него по классу сольфеджио в высших учебных заведениях. Science and education 3 (5), 1326-1331

9. КБ Холиков. Значение эстетического образования и воспитания в общеобразовательной школе. *Science and Education* 3 (5), 1549-1555
10. КБ Холиков. Модульная музыкальная образовательная технология как важный фактор развития учебного процесса по теории музыки. *Scientific progress* 2 (4), 370-374
11. КБ Холиков. Теоретические особенности формирования музыкальных представлений у детей школьного возраста. Теоретические особенности формирования музыкальных представлений у детей школьного возраста. *Scientific progress* 2 (4), 96-101
12. КБ Холиков. Роль электронного учебно-методического комплекса в оптимизации музыкального обучение в общеобразовательной школе. *Scientific progress* 2 (4), 114-118
13. КБ Холиков. Необходимые знание в области проектирования обучения музыкальной культуры Узбекистана. *Scientific progress* 2 (6), 952-957
14. КБ Холиков. Роль педагогических принципов метода моделирования, синтеза знаний при моделировании музыкальных систем. *Science and Education* 3 (3), 1032-1037
15. КБ Холиков. Музыкальное образование и имитационное моделирование процесса обучения музыки. *Science and Education* 3 (3), 1020-1025
16. КБ Холиков. Методы музыкального обучения через воспитание в вузах. *Academy*, 57-59
17. КБ Холиков. проблематика построения современных систем мониторинга объектов музыкантов в сфере фортепиано. *Scientific progress* 2 (3), 1013-1018
18. КБ Холиков. О принципе аддитивности для построения музыкальных произведения. *Science and Education* 4 (7), 384-389
19. КБ Холиков. Своеобразие психологического рекомендация в вузе по сфере музыкальной культуре. *Science and Education* 4 (4), 921-927
20. КБ Холиков. Сложная система мозга: в гармонии, не в тональности и не введении. *Science and Education* 4 (7), 206-213
21. КБ Холиков. Обученность педагогике к освоению учащихся сложным способам деятельности. *Science and Education* 5 (2), 445-451
22. КБ Холиков. Уровень и качество усвоения предмета музыки, закрепление памяти и способности учащихся. *Science and Education* 5 (2), 452-458
23. КБ Холиков. Детальный анализ музыкального произведения. *Science and Education* 4 (2), 1069-1075
24. КБ Холиков. Психолого-социальная подготовка студентов. Социальный педагог в школе: методы работы. *Science and Education* 4 (3), 545-551

25. КБ Холиков. Тенденции строгой и детальной фиксации в музыке. Scientific progress 2 (4), 380-385

26. КБ Холиков. Эффективные способы изучения музыкальных элементов в школьном обучении. Scientific progress 2 (4), 108-113

27. КБ Холиков. Природа отношений, регулируемых инструментом возбуждения музыкальных эмоций при коллективном пении. Scientific progress 2 (3), 1032-1037

28. КБ Холиков. Специальный барьер для заключительного этапа каденции как процесс музыкально-технической обработки произведения. Science and Education 4 (7), 345-349

29. КБ Холиков. Звуковой ландшафт человека и гармоническая структура головного мозга. Science and Education 6 (1), 21-27

30. КБ Холиков. Форма музыки, приводящие к структурной, драматургической и семантической многовариантности произведения. Журнал Scientific progress 2, 955-960